

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.7 (3415) ●

● ЧАЦВЕР, 19 ЛЮТАГА, 2015

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY



Ганарымся школаю!
Рыжская Беларуска асноўная школа імя Янкі Купалы адсвяткавала 20-годдзе **Стар. 2**



Родныя людзі з Бармашова
Актывісты суполкі “Голас Радзімы” з Мікалаеўскай вобласці прынялі ўдзел ва ўрачыстасцях ва ўкраінскім сяле, якое заснавалі беларусы і ўраджэнцы Беларусі **Стар. 3**



Калі ажывае абрад
Іркуцкія беларусы адзначалі Грамніцы са свечкамі, якія самі вырабілі з воску **Стар. 4**

СВЯТА

Кружылася “Мяцеліца”

У народных беларускіх танцах шмат дзівоснай сілы і прыгажосці. Пра тое сведчаць выступленні танцораў з розных рэгіёнаў краіны, якія ў чарговы раз паўдзельнічалі ў Конкурсе беларускіх танцаў

Ніна Шпакоўская

Нядаўна ў Мінскім Палацы дзяцей і моладзі збіраліся аматары роднай культуры з усёй краіны: праходзіў Конкурс беларускіх танцаў “Мяцеліца”. Танцавальныя пары кружыліся ў шляхетным Вальсе, скакалі вяселую Лявоніху, спрытна танчылі жвавую Польку... Натанцаваліся ад душы: паказвалі майстэрства ў дваццаці беларускіх танцах, уключаючы старажытныя абрадавыя Жабку і Мікіту.

Упершыню “Мяцеліца” прайшла ў Мінску летась. Па словах заснавальніка і арганізатара конкурсу Мікалая Козенкі — а ён этнахарэограф, збіральнік і даследчык беларускай народнай танцавальнай культуры — конкурс нарадзіўся як малодшая сястра фальклорнага фэсту “Берагіня”, што ладзіцца на Гомельшчыне. Сёлета конкурсам апекаваліся Школа традыцыйнага мастацтва гурта “GUDA”, Беларускі фонд культуры і Мінскі дзяржаўны Палац дзяцей і моладзі. Паўдзельнічаць маглі толькі прафесійныя танцоры, для якіх танец — справа адпачынку, добрага і карыснага для здароўя. Саборніцтвы пар прайшлі ў трох узроставых групах: юнацкай, дарослай і старэйшай. Па словах старшыні аргкамітэта Алены Каліноўскай, юнацкая група была спецыяльна створана сёлета, бо шмат юнакоў і дзяўчат хацелі паказаць майстэрства: “Многія з тых, хто прыехаў на конкурс, вучыліся танцаваць ад бабуляў і дзядуляў. Мы спадзяемся, што такія



На Конкурсе беларускіх танцаў шмат пабачыш дзівоснай сілы, сапраўднага майстэрства і прыгажосці

конкурсы дапамогуць захаваць, падтрымаць і пашыраць у Беларусі, ды і за яе межы традыцыйную беларускую танцавальную культуру”.

Слуцк, Полацк, Гомель, Столін, Мінск і шэраг іншых гарадоў ды мястэчак выправілі на конкурс сваіх лепшых танцораў. Прычым, заўважыла я, кожны імкнуўся прыўнесці ў малюнку танцаў і мясцовы каларыт. “Гэта вельмі здорава, што ўсе ўдзельнікі імкнуцца прадэманстраваць адметнасць свайго рэгіёна: пластыкай, адзеннем, манерай выканання, — падзяліўся ўражаннямі

Мікалай Козенка. — На тое яна і народная творчасць! Тым і цікавае наша танцавальнае мастацтва”. Па словах Алены Каліноўскай, кожнае выступленне — цікавы матэрыял для даследчыкаў беларускіх побытавых танцаў. У перспектыве арганізатары конкурсу плануець выдаваць запісы выступленняў на кампакт-дысках.

Сярод пераможцаў “Мяцеліцы” лёгка заўважыць аптымістычную тэндэнцыю: тыя ўдзельнікі, што на некалькі балаў не дацягнуліся да прызавых месцаў летась, цяпер атрымалі

галоўныя ўзнагароды. Відавочную дынаміку ў цікавай справе адзначыў і Мікалай Козенка. Па яго словах, усё больш і больш маладых людзей пачынаюць цікавіцца беларускімі народнымі танцамі і традыцыямі. Крок за крокам, кажучы словамі этнахарэографа, мы ідзем да беларускасці. Зрэшты, яна ж у нас нікуды і не дзівалася: многія проста яе не ведаюць, колькі прыгажосці і спрыту ёсць у нас саміх. Таму, калі душа жадае, то варта толькі дапамагчы ёй раскрыцца ў народных танцах.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Дні сібірскага шчасця

Іван Ждановіч

Творчыя кантакты заслужанага дзеяча культуры Беларусі Дзмітрыя Ровенскага з супляменнікамі ў Новасібірску маюць працяг і добры плён

Пра тое, што вядомы музыка-гарманіст, шматгадовы кіраўнік гурта “Дударыкі” з Мінска Дзмітрый Ровенскі штогод бывае ў сяброў з

Беларускага культурна-асветніцкага цэнтра ў імя святой Еўфрасінні Полацкай, мы пісалі ў мінулыя гады. І штогод бярэ з сабою Дзмітрый Дзмітрыевіч, якога сябры з павагай завуць Дзімыч, яшчэ некага з сяброў-музыкаў. Так знаёмяцца з супляменнікамі ў Сібіры ўсё новыя творчыя людзі. Звернем увагу на “фінансавы момант”: паколькі з 2005-га ў БКАЦ ёсць дамова аб штогод бывае ў сяброў з культурным супрацоўніцтва

з адміністрацыяй Заводскага раёна Мінска, то яна звычайна і аплочвае дарогу артыстам. І актывістам суполак замежжа, каб нешта зрабіць у падданстве з гэтым праектам, варта пацікавіцца ў Аляксандра Лагуценкі ды Людмілы Шчаслівенкі, кіраўнікоў БКАЦ, як адладзіць справу.

Гэта Аляксандр з Людмілай творча, з душой рухаюць праект. Гэта яны рыхтуюць праграму “сяброўскіх гастролёў”,

сустрэкаюць беларускіх гасцей у аэрапорце ці на вакзале, размяшчаюць у гатэлі, потым усюды суправаджаюць. А то было, раскажваў Ровенскі, і жылі мінчане ў супляменніках. Далей на кожны дзень распісаны выступленні гасцей: у беларускіх суполках, дамах-інтэрнатах, бібліятэках... Ёсць майстар-класы ў каледжах, музычных школах. Карацей, напружаная праца. Дарэчы, “Дударыкі” ездзілі ў Сібір і



Таццяна Юхновіч і Дзмітрый Ровенскі ў Новасібірску ў поўным складзе, чалавек гармонік, з майстрам ездзіў 30: давалі шмат канцэртаў у гарманіст з “Дударыкаў” Іван Новасібірску і па вобласці. Пугач, потым — шасцікласнік Дзімыч заўсёды бярэ з сабою Антон Лукашэвіч. → **Стар. 2**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Ганарымся школаю!

**Рыжская
Беларуская
асноўная школа
імя Янкі Купалы
адсвяткавала
20-годдзе**

За 20 гадоў немаўля вырастае ў дарослага. І наша школа вырасла з маленькага першага беларускага класа ў школу, якая носіць імя Янкі Купалы. Было 12 выпускаў, цяпер у 9 класах — больш за 150 дзяцей. Станаўленне школы ішло няпроста. Пра тое гаварылі на імпрэзе і дырэктар школы Ганна Уладзіславаўна Іванэ, і заснавальнікі з суполкі “Сьвітанак”, і госці. За 20 гадоў — 4 адрасы, усё новыя вучні і ўмовы працы. Але дзякуючы апантанасці кіраўнікоў, калектыву настаўнікаў і бацькоў, дапамозе мецэнатаў школа заслужыла павагу і высокі рэйтынг у Рызе.

Мы глядзелі слайд-шоу пра шлях школы з каментарамі дырэктаркі. Ганна Іванэ (у дзявоцтве Нябеская), выпускніца філфака БДУ, звязала з ёй лёс 19 гадоў таму і ўжо 14 гадоў кіруе калектывам. Некалькі разоў пад час імпрэзы бацькі вучняў чулі падзяку ад яе за тое, што паверылі калісьці ў беларускую школу. Гэта цяпер аддаць сваё дзіця сюды проста: ёсць прыгожы будынак, прасторныя класы, нават музей Янкі Купалы. А 20 год таму бацькі разам з настаўнікамі самі клеілі ішпалеры, рабілі іншы рамонт у пакойчыках дзіцячага садка. Таму словы падзякі ад шчырай беларускі Ганны Іванэ кранулі сэрцы бацькоў, у тым ліку і маё, як маці школьнікаў першага і чацвёртага выпускаў.



На імпрэзе ў гонар Беларускай асноўнай школы выступае будучы яе вучань Міколка Казак

Школьны вакальны гурт “Вавэрчак” ў сваім пятым ужо складзе пад назменным кіраўніцтвам Наталлі Дзірвук вітаў гасцей беларускімі песнямі. З Беларусі прыехалі прадстаўнікі Мінадукацыі на чале з намеснікам міністра Сяргеем Рудым, прыйшлі на свята Пасол Беларусі ў Латвіі Марына Далгаполава і іншыя супрацоўнікі дыпмсіі, віншаванне даслаў былы пасол Аляксандр Герасіменка. Павіншавалі школу таварыства “Радзіма”, суполка “Уздым” з Даўгаўпілса, а Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” даслала гадзіннік. Гучалі віншаванні ад Міністра адукацыі Латвіі, кіраўніцтва Рыжскай думы.

Заснавальнікі школы — сябры суполкі “Сьвітанак” — сярод іншых падарункаў уручылі і сімвалічны партрэт латвійскага беларускага

асветніка-педагога і фалькларыста Сяргея Сахарова. Амаль стагоддзе таму кіраваў ён беларускай гімназіяй, а пазней аддзелам беларускіх школ (іх тады было каля 50-ці) у Дэлегацыйна-адукацыйна-культурна-прадэжэацыйна-адукацыйна-латвійскай Латвіі. Традыцыйна прадаўжаюцца! У віншавальным слове адзін з ініцыятараў стварэння школы і першы яе дырэктар Вячка Целеш падкрэсліў: у 1994-м “сьвітанкаўцы” аднаўлялі традыцыі беларускай адукацыі ў Латвіі 20-30-х гадоў. І таму партрэт Сахарова па праве зойме месца ў школе побач з партрэтамі Купалы і Коласа. На свяце цёплыя словы казалі ўнучка Сяргея Сахарова Нонна Ахметулаева і настаўніца музыкі самага першага беларускага класа Наталлі Камілеўскай, а “сьвітанкавец”-дашкольнік Міколка Казак падарыў школе песню “Магутны Божа”. Музычны падарунак ад імя Саюза беларусаў

Латвіі і таварыства “Прамень” уручаў ансамбль “Надзея”. Спяваў і гурт “Вытокі” імя Станіслава Клімава, артысты дзякавалі Ганне Іванэ за дапамогу ў яго станаўленні. Менавіта ў школе праходзілі рэпетыцыі, калі гурт толькі ўтварыўся.

На юбілей прыйшлі беларускія прадпрымальнікі Васіль Зайцаў і Дзмітрый Кабановіч, сын мецэната Янкі Кабановіча, які шмат дапамагаў школе з моманту яе стварэння. Апошняга ўжо няма з намі, а сын працягвае высакародную справу бацькі. Паклон усім, хто ўкладвае сілы і сродкі ў справы Беларускай культуры.

Школа імя Янкі Купалы даказала: яна патрэбная беларусам у Рызе. Хоць спадзявацца, што супольнымі намаганнямі яна вырасце нарэшце з дзевяцігодкі ў беларускую гімназію.

Таццяна Казак, г. Рыга

АСОБЫ

Святло патрыярха

Рыгор Арэшка

Прыхільнікі паэтычнага таленту Міколы Аўрамчыка святкавалі яго 95-я ўгодкі разам з юбілярам

Заслужаны работнік культуры Беларусі Мікалай Якаўлевіч Аўрамчык, гаварылі на імпрэзе, не толькі як паэт рэалізаваў талент. Ён і празаік, перакладчык. Святочную сустрэчу “Сваёй дарогай запаветнай...” з нагоды юбілею ладзілі Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры і Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа НАН Беларусі.

Такіх патрыярхаў у беларускай літаратуры больш і не згадаеш. Уявіце сабе: налітаратурную дзейнасць маладога паэта з Бабруйшчыны блаславілі Якуб Колас і Янка Купала. Сваімі парадамі дапамагалі ў творчасці Аркадзь Куляшоў і Кузьма Чорны, а сябрамі былі Максім Танк і Пімен Панчанка. Сам Мікола Якаўлевіч, з цёплым казальніцкім выступоўца, дапамог “стаць на крыло” многім паэтам. Зрэшты, найперш добры словы адрасавалі самому Патрыярху. Светлы талент яго не азмрочыла нават вайна, пад час якой юнак трапіў у палон і быў вывезены фашыстамі ў Рур, на каменнавузальную шахты. А яшчэ была цяжкая пасляваенная праца на аднаўленні Данбаса. Паэт з глыбінкі збырог і ўвасобіў у творах той моцны беларускі жыццёвы аптымізм, якому і сёння многім можна ў яго павучыцца.

Ён родам з вёскі Плесьы Бабруйскага раёна, нарадзіўся 14 студзеня 1920 года. Першыя вершы апублікаваў ужо ў 37-м, працаваў у шэрагу перыядычных выданняў, выдаў шмат кніг. Напісаў раман “У падземеллі” (1986) і аповець “Палон” (1989). Пераклаў на беларускую мову творы Дж. Байрана, А. Міцкевіча, Л. Украінкі, М. Джалілі, Г. Эміна, паэму М. Нагнібяды “Васілёк”.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Дні сібірскага шчасця

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

А што сёлета? “Дзядуля ездзіў да сяброў з хормайстарам “Дударыкаў” Таццянай Юхновіч, яна таксама грае на гармоніку, прывезла шмат дыпламаў з Міжнароднага фестывалю-конкурсу імя Івана Маланіна, — напісала ў рэдакцыю ўнучка музыкі Ліна Ровенская. — Дзім Дзімыч быў на традыцыйным членам журы на тым конкурсе. Больш інфармацыі і фатаздымкі знойдзеце на сайце www.bkrc.ru”.

Даўно ведаем такі сайт. Вялікая фотасправаздача пачынаецца з 14 студзеня, калі для гасцей з Мінска ладзілася сустрэча ў адміністрацыі Дзяржынскага раёна Новасібірск. Дарэчы, а ці бывалі прадстаўнікі раёна на радзіме Фелікса Дзяржынскага, ураджэнца Беларусі? Там створаны цікавы музей. Ёсць пад Мінскам і райцэнтр Дзяржынск, і агракамбінат “Дзяржынскі”... Цікавых людзей бачым на здымку: мэр Новасібірскі Анатоля Локаць, кіраўнік Дзяржынскага раёна Аляксандр Палішчук, мінчане Дзмітрый Ровенскі і Таццяна Юхновіч, дырэктар БКАЦ Аляксандр Лагуценка і Людміла Шчаслівенка. А вось адзначаюць Стары Новы год у сям’і сібірскіх беларусаў Бабарыкіных. Размясцілі ж сяброў у гасцініцы на праспекце Дзяржынскага, “якую

прадаставіла адміністрацыя Дзяржынскага раёна”. Прыгожа!

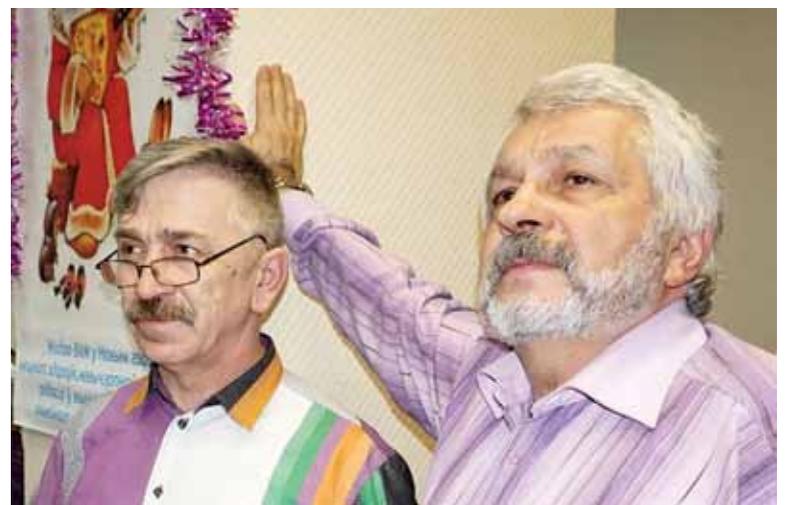
Вось у мінчан выступленне ў пасёлку Ташара: там жывуць этнічныя беларусы. Дарэчы, і новасібірскі беларус Леанід Чудаў са сваім гуртом “Россып” падрыхтаваў праграму, і мінчане пра паездку ведалі загадзя. Дырэктар БКАЦ уручыў Падзячны ліст і падарунак Алене Рыбаковай, кіраўніцы мясцовага Клуба беларускіх традыцый — гэта філіял БКАЦ. Канцэрт пачалі госці з Беларусі, і Леанід Чудаў далучыўся: граў на бубне. Потым на сцэне быў гурт “Россып”. Шчымы гучала песня “Басаногае войска”: па-беларуску, на музыку Дзмітрыя Ровенскага. “Кранула душу, аж да слёз, песня, бо яна пра юных партызанаў Беларусі. А мы ж самі іх нашчадкі: і сын партызана Леанід Чудаў, у яго родавыя карані з Чачэрска, і дачка партызана Людміла Шчаслівенка — мае карані са Жлобінскага раёна. Зала не шкадавала апладысентаў, натхняючы таленты на імпрывізацыі. Больш добрых і вясёлых гледачоў проста не знойдзеце”.

Аляксандр Лагуценка, сам танцор, выйшаў дзякаваць артыстам і пусціўся ў скокі. “Зала выбухнула апладысентамі! Ташарынцы дзякавалі артыстам стоячы!” А колькі

цёпліні ў фразе: “Ужо ў поўнай сібірскай ночы мы вярталіся дадому, і не было ў свеце людзей, больш шчаслівых за нас”.

Маланінскі фестываль-конкурс. Таццяна Юхновіч удзельнічае ў ім, а Ровенскі працуе ў журы. Вечар беларусы прысвячаюць “умацаванню дружбы народаў”: іх запрасілі да сябе сябры БКАЦ з Украінскага культурнага цэнтры Лідзія і Мікалай Пародзькі. На наступны дзень былі сустрэча з курсантамі Ваеннага інстытута МУС, канцэрт для іх. Экскурсію па інстытуцкім музеі, дарэчы, вёў яго начальнік, актывіст БКАЦ Фёдар Камар. Вучацца ў інстытуце і курсанты-беларусы. Увечары ў гасцей быў культурна-драматычны тэатр.

Ляццяць дні... 18 студзеня зраніцы ў Палацы культуры чыгуначнікаў ушаноўвалі пераможцаў фестывалю-конкурсу. Пospех: Таццяна Юхновіч — двойчы лаўрэат! У яе першае месца ў намінацыі “Музыка-спявак”. Першае месца ў беларусаў і ў дуэце гарманістаў. Адзін канцэрт, потым — яшчэ адзін: вячэрні, заключны. А 19 студзеня — традыцыйны ўжо Канцэрт славянскай музыкі ў Новасібірскім каледжы культуры і мастацтваў, дзе дырэктарам Аляксандр Іваню: ён “нязменная ветліва і шчодра сустракае



Дзмітрый Ровенскі (справа) з Леанідам Чудавым

беларускіх музыкаў, арганізуючы канцэрты”. Дарэчы, на сайце ёсць і спасылка на відэазапіс выступлення там беларускіх гарманістаў, размешчаны ў інтэрнэце. З фотасправаздачы даведваемся: ёсць у каледжы і студэнцкі ансамбль з беларускай назвай “Святла”. Цікава было б пра яго больш даведацца і чытачам “Голасу Радзімы”.

А гэта ўжо здымкі з развітальнага вечара ў БКАЦ. Зноў гучыць беларуская музыка: на здымках Раман Ханаў спявае песню Ігара Лучанка, а Дзмітрый Беладзедаў пад гітару выконвае песню “Калі ў сэрцы маім Беларусь”. І Дзмітрый Ровенскі радуе сяброў: ён напісаў песню на словы Васіля Пячкоўскага, прычым аўтары выконваюць яе разам. Цёплыя словы адрасуе мінчанам на развітанне “маладое пакаленне БКАЦ” у асобе

Крысціны Варноўскай, словы “прызнання і любові” гавораць сябры-украінцы Мікалай Пародзька і Уладзімір Шаўчэнка. На заключэнне ж незабыўных “сяброўскіх гастроліў” летапісцы пішуць: “Познім вечарам у снегапад адляталі сябры ў Беларусь, у горад-герой Мінск... За некалькі дзён ашаламляльнага шчасця дзякуй усім, хто прыняў удзел у арганізацыі паездкі і камфортнага гасцявання беларусаў у Новасібірск”.

Дзякуй і вам, Аляксандр Лагуценка і Людміла Шчаслівенка: за моцную сувязь з гістарычнай радзімай, за творчы падыход да справы. Спадзяемся, гэты “канспект”, падрыхтаваны на аснове сайтаўскай фотасправаздачы, будзе карысным для тых, хто ўкладае ў працу беларускіх суполак у замежжы частцінку сваёй душы.

СУПЛЯМЕННІКІ

Родныя людзі з Бармашова

Актывісты суполкі “Голас Радзімы” з Мікалаеўскай вобласці прынялі ўдзел ва ўрачыстасцях ва ўкраінскім сяле, якое заснавалі беларусы і ўраджэнцы Беларусі

Мікалай Бойка

Дзе застаюцца нашы сляды

Хто б узяўся сабраць беларускія назвы па свеце і тыя, што ўзяты ад знакамітых нашых супляменнікаў? Ёсць, скажам, у Расіі пасёлак гарадскога тыпу Чэрскі, на крайнім паўночным усходзе Якуціі. Гэта адміністрацыйны цэнтр і буйнейшы населены пункт Ніжнекалымскага раёна. А назву мае ў гонар геолога і географа, даследчыка Сібіры Яна Дзяменцьевіча Чэрскага. Наш зямляк: нарадзіўся 15 мая 1845 года ў родавым маёнтку Свольна, то быў раней Дрысенскі павет Віцебскай губерні. Дарэчы, імя Яна Чэрскага носіць і вядомая суполка беларусаў з Іркуцка. Не ўсе ведаюць, што ў назвы пасёлка Смалячкова, муніцыпальнага ўтварэння ў складзе Курортнага раёна Санкт-Пецярбурга, таксама беларускія карані. Так названы ён у 1948 годзе ў гонар Героя Савецкага Саюза снайпера Феадосія Смалячкова. Ураджэнец вёскі Падгор’е Быхаўскага раёна Магілёўшчыны загінуў пад Пулгава ў 1942 годзе.

А яшчэ ж і самі беларусы ў іншых мясцовасцях засноўвалі беларускія вёскі. Такіх паселішчаў шмат у розных рэгіёнах Украіны: напрыклад, сёлы Більманка ў Запарожжы (адрас па-ўкраінску: с. Більманка, Куйбышевський р-н, Запорізька обл.), Сурска-Літоўскае (Сурсько-Литовське) на Дняпроўшчыне. Нямаюць беларусаў асела ў Паўночным Прыкарпацці. У канцы XVIII і пачатку XIX стагоддзяў там узнік шэраг ваенных паселішчаў з нашых супляменнікаў. У 1812-м адстаўныя салдацы з Магілёўшчыны, удзельнікі вайны з Напалеонам заснавалі сяло Маліеўка (старая назва Дабрынка). Па-ўкраінску адрас сяла такі: Миколаївська обл., Березнегуставський р-н, с. Маліївка. У той жа час было заснавана сяло Снігур’юка, цяпер райцэнтр Мікалаеўшчыны (па-ўкраінску: Снігурівка, па руску: Сні-



Генконсул Валянцін Філіпчык падарыў бібліятэцы ўкраінскага сяла Бармашова кнігі пра Беларусь

гиревка). Туды, на казённых землях па правым беразе Ігульца, перасяліліся дзяржаўныя сяляне з Клімавіцкага павета Магілёўшчыны. З Магілёўскай жа губерні былі тыя, хто заснаваў сяло Яўкіна (укр.: Явкіне), яно ў Баштанскім раёне Мікалаеўшчыны. З тых паселішчаў пайшло ў свет шмат знакамітых людзей — з беларускімі родавымі каранямі. Напрыклад, я даведаўся: у Яўкіна 18 чэрвеня 1918 года нарадзіўся беларус Іван Міхайлавіч Паўлаў, камандзір звяна 210-га штурмавога авіяпалка, Герой Савецкага Саюза.

Сялянамі-перасяленцамі з Клімавіцкага павета Магілёўшчыны ў 1812-м было заснавана і сяло Бармашова (да 1922 года — Заселле, адрас па-ўкраінску: с. Бармашове, Жовтневий р-н, Миколаївська обл.). У дзяржархіве вобласці ёсць унікальныя дакументы па гісторыі

паселішча. Аказваецца, у 1925-м там жыло 5228 жыхароў, з іх беларусаў — 5211 і толькі 9 украінцаў, 8 рускіх. На франтах Вялікай Айчыннай змагаліся супраць гітлераўцаў 542 жыхары сяла, 173 з іх загінулі, 389 — узнагароджаны ардамі і медалямі. У Бармашове ёсць помнік савецкім воінам, якія загінулі ў баі за вызваленне сяла, і воінам-аднавяскоўцам, якія загінулі ў гады вайны.

Беларусы там жывуць

Летась у канцы лістапада ў Бармашове было свята: пасля капрамонта адкрывалі сельскі Дом культуры. З тае нагоды вяскоўцы запрасілі на ўрачыстасць і актывістаў Цэнтра беларускай культуры “Голас Радзімы”, які створаны ў Мікалаеве. Ганаровым госцем на свяце быў Генконсул Беларусі ў Адэсе Валянцін Анатольевіч Філіпчык. Па славянскай традыцыі

гасцей сустракалі хлебам-соллю. На свяце былі старшыня Бармашоўскага сельсавета Сяргей Разсоха, дырэктар раённай Цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы, дэпутат райсавета Таццяна Астафійчук, шматлікія жыхары сяла. Старшыня ветэранскай арганізацыі Яўгена Махленка вітала гасцей і на памяць дарыла ім сваю кнігу “Маё Бармашова”. Загадчыца бібліятэкі Таццяна Сушко расказвала пра сваю працу, падкрэсліла: менавіта ў гэтым “ачагу культуры” карпатліва рыхтавалася ўрачыстасць.

З радасцю ехалі на сустрэчу з супляменнікамі і актывісты суполкі “Голас Радзімы”. У Бармашове яны пераканаліся: там памятаюць беларускую мову, ведаюць і паважаюць беларускія традыцыі. “Калі мы даведаліся, што ў Бармашове жывуць беларусы, вырашылі: абавязкова педзем — гэта ж родныя нам людзі, трэ-

ба сустрэцца і наладзіць зносіны!” — расказала мне Таццяна Дзяменнікава, кіраўніца Цэнтра беларускай культуры ў Мікалаеўскай вобласці. Гасцей уразіла кніжная выстаўка “Украіна і Беларусь — два сэрцы, адна душа”. Дыпламат Валянцін Філіпчык высока ацаніў працу бібліятэкі і падарыў у яе новыя кнігі пра нашу краіну.

Адкрываючы беларускую частку канцэртнай праграмы, Таццяна вітала жыхароў паселішча і гасцей душэўнымі словамі. Павіншавала ўсіх са святам, падарыла ў знак павагі жыхарам сяла каравай на беларускім рушніку са словамі: “Хлеб у хаце беларуса — гаспадар, у працы — сябра, а ў дарозе — таварыш”. На канцэрце гучалі беларускія і ўкраінскія песні, вершы, былі каларытныя нацыянальныя і сучасныя танцы. Таццяна Дзяменнікава, Валянціна Джуціна і Леанід Маньшаў паказалі і сцэнку паводле байкі Кадрата Крапівы “Дзед і баба”. Была і прэм’ера: Іна Максіменка напісала словы песні “Бармашова” на вядомую мелодыю Ігара Мікалаева. Ёсць у ёй словы: “На недельку, до второго / Мы поедим в Бармашово./ Чем влечет такой маршрут? / Белорусы там живут...”. Спадабаўся ўсім вальс пад мелодыю песні “Бераг белых буслоў”, танцавалі маладыя актывісты суполкі “Голас Радзімы” Кацярына і Юрый Раманенкі. Чуючы словы “Беларусь — белы край пад бусліным крылом./ Родны край, родны дом — дом з гасцінным сталом...”, — жыхары сяла не хавалі шчырых слёз любові да гістарычнай радзімы.

Таццяна Дзяменнікава праз газету выказае ўдзячнасць актывістам Цэнтра “Голас Радзімы”, а гэта: Іна Максіменка, Галіна Міняйла, Валянціна Джуціна, Галіна Голуб, Вольга Парсяк, Алена Шаўчэнка, Таццяна Бусько, Эдуард Куцэнка, Кацярына і Юрый Раманенкі. Удзячна яна і Генконсулу Беларусі ў Адэсе Валянціну Філіпчыку, які падтрымаў ініцыятыву мікалаеўскіх беларусаў.

ТВОРЧАСЦЬ

Цеплыня душы і рук

Іна Ганчаровіч

Майстры габелена і керамісты зрабілі выставу “Сем + 2” ў мінскім Цэнтры Сучасных Мастацтваў

Выстава такая ў Мінску — упершыню. Сем майстроў габелена, а гэта Ала Непачаловіч, Алена Ободава, Уладзімір Лісавенка, Наталія Сухаверхава, Вольга Раднікіна, Марыя Барысенка і Алена Сяргеева, далучылі ў творчы праект двух майстроў-керамістаў: Тамара Васюк і Наталія Еўлеўская. І аказалася, што ідэя гармоніі, прыгажосці навакольнага свету для ўсіх агульная.

“Наша група “Сем +” з’явілася ў секцыі мастацкага тэкстылю Саюза мастакоў, — расказала мне Ала Непачаловіч, дацэнт кафедры

народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. — Мы вырашылі стварыць невялікую, але мабільную групу мастакоў”. Палічылі ўсіх, атрымалася добрая лічба 7. А плюс азначае, што група можа пашырацца, каб рабіць цікавыя выставы”. Дарэчы, стваралася група на аснове арт-праектаў “Цаца ёсць цаца”, “Нагхненне”, “Узорны спеў”, “Каляровая нізка”.

Творцы правялі ўжо шмат выстаў па Беларусі і за мяжой, мелі добры розгалас. Майстры імкнуцца развіваць сваё мастацтва на падмурку традыцыйнай культуры і мастацтва беларусаў. Тое бачна і на цяперашняй выставе. У тканых палатках і керамічных формах ажываюць даўнія тэхналогіі.

Прычым народныя традыцыі тут узбагачаюцца досведам сучаснасці. Засвоіўшы і тое, і другое, мастак навава выяўляе загадкавыя таямніцы нацыянальнай душы. Працы, маючы нацыянальны каларыт, атрымаліся вельмі сучасныя. Некаторыя зразумець проста, іншыя — з таямніцамі. Напрыклад, праца “Срэбныя плыні” напоўнена дабрывай, радасцю, энергіяй. Яе Ала Непачаловіч прысвяціла бацьку, ваеннаму лётчыку, якога заўсёды ўяўляла птушкай у паветраных плынях. Вось і паспрабавала перадаць сілу энергіі, якая зыходзіла ад яго. А працы “Калядны вечар” і “Адпачынак” Наталі Сухаверхавай прыцягваюць увагу сакавітасцю, яркасцю каларыту, складанасцю ўзораў.

У экспазіцыі ёсць і аб’ёмны



На гэтай выставе разам дэманструюць свае творы майстры габелена і керамісты

тэкстыль: дыптых “Ручаі” і арт-аб’ект “Суценкі для русалак” Алены Ободавай. Сапраўдны “шарсцяны цуд” стварыла Алена Сяргеева, яе трыпціх з лямца “Паралелі” ўражае мяккасцю і пяшчотай. Цікавыя працы з серыі “Джынс-Арт” Уладзіміра Лісавенкі. Ён умее пераўтвараць у габелены магнітафонныя стужкі і старыя джынсавыя тканіны. Тэхніка ўнікальная, спалучае традыцыі народнага ма-

стацтва з юнацкім запалам і аптымізмам аўтара. Свежа, незвычайна глядзяцца кампазіцыі “Жніво” Вольгі Раднікінай і “Лініі жыцця” Марыі Барысенкі.

Розныя па тэхніцы і задуме работы вядомых беларускіх керамістаў Тамары Васюк і Наталі Еўлеўскай. Адчуваеш: майстры захоплены прыгажосцю навакольнага свету, іх мастацтва мае глыбокія славянскія карані. Нават у

знешняй простасці твораў ёсць свая гармонія, у іх жывуць дабро і прыгажосць, памяць і любоў, мінулае і сучаснасць. Кожны знак, рысачка, кропка на іх творах чытаеш як знак дабрыні і мудрасці продкаў.

Больш за паўсотні экспанатаў. Цікава пабачыць, як мастакі ўмеюць “разгаварыць” нітку, палатно, сінтэтыку, лямец і гліну. Прычым гавораць яны сучаснаю моваю, і прытым — з нацыянальным каларытам.

ТРАДЫЦЫ

Калі ажывае абрад

Іркуцкія беларусы адзначалі Грамніцы са свечкамі, якія самі вырабілі з воску

Як толькі люты ступіў на зямлю, то звычайна і адліга на двор: нібы вясна здалёк дыхае. У такі час беларусы здаўна, з часоў язычніцкіх, святкуюць Грамніцы. Мы і самі рыхтаваліся да свята, і ўсіх, хто цікавіцца славянскай культурай, запрасілі далучыцца да яго. Сёлета аднавілі Грамніцы зусім блізка да народных традыцый. Як вядома, гэтым абрадам адкрываецца ў беларускім народным календары цыкл дзей, скіраваных на паскарэнне прыходу Вясны. Асноўны атрыбут свята — Грамнічная свечка, таму і яе выраб — таксама свайго роду рытуал. Запальваць свечку, каб мела вялікую сілу, трэба ад Жывога агню, які мы здабываем высяканнем іскры (можна здабыць агонь і трэннем, але таму трэба павучыцца). Асвячоная ў гэты дзень свечка набывае магічную сілу. Яна была заўсёды ў беларусаў адным з найбольш магутных абрадаў, якім нашы продкі карысталіся ўвесь год, у самых розных сітуацыях.

Сёлета нашы Грамніцы ўпершыню прайшлі ў два этапы. Бо напярэдадні свята, 31 студзеня, мы сабраліся, каб сумесна рабіць васковыя свечкі. Ідэя такая была і раней, але не ўсё складвалася. Праўда, адну “доследную” свечку рабілі ўжо да леташніх Грамніц. І вось сёлета вырашылі: яшчэ на крок наблізіцца да традыцыі. Сабраліся ўвечар, знаёмліся з этнаграфічнымі матэрыяламі па Грамнічных свечках. І са здзіўленнем даведліся: нашы продкі, як і мы, рабілі іх не калі-небудзь, а ў апошнюю суботу перад святам. Вось дык супадзенне! Воск у нас быў самы сапраўдны: дар ад Леаніда Ільчы Лабейкі, даўняга сябра Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага. За тое мы яму вельмі ўдзячныя. Гаспадар мае свой невялікі пчальнік. Для кнотаў узялі натуральную льяную нітку. А як рабіць? Тэхналогію абралі простую і старажытную: нітку раз за разам акунаем у расплаўлены воск,



Вось так і рабілі Грамнічныя свечкі з воску ў Іркуцку: паводле старажытнай тэхналогіі

паступова свечка расце-таўсее. Працэс доўжыўся гадзіны дзве, але як гэта цікава! Гаварылі пра глыбінны сэнс Грамніц, традыцыі святкавання, народныя песні спявалі. Проста сямейнаю была атмасфера, ва ўсіх — усмешкі на тварах. Бо на вачах творыцца чуд. І хоць у многіх свечкі атрымаліся не надта, уражанні ва ўсіх — толькі станоўчыя. Такая справа вельмі збліжае людзей. Здавалася б, якая розніца: зрабіць свечку самому ці купіць? На гэты раз мы мелі магчымасць пераканацца: у народных абрадах, якія адшліфоўваліся стагоддзямі, дробязяў няма. Магчыма, і воскавы “водар лета”, які мы ўдыхалі, майструючы свечкі, дапамог нам глыбей адчуць: мы — частка велічнай і магутнай Маці-прыроды. Мы — самі носьбіты вялікіх сілаў, якія працягваюцца, калі

жывем у гармоніі з сабою, з людзьмі, Сусветам.

А праз два дні, 2 лютага, мы адзначалі само свята, з усімі яго абрадамі, у Цэнтральным парку культуры і адпачынку. Спачатку мужчыны развялі вогнішча ад іскры. Затым усе, хто сабраўся, стварылі кола ля вогнішча, ад якога запалілі вялікую Грамнічную свечку. І кожны па ланцужку запальваў ад яе сваю ўласную, пры тым крыху высмальваючы валавы з чатырох бакоў (симвал крыжа) і прамаўляючы пажаданні. Калі свечкі асвечаны, іх трэба схаваць, нікому не паказваць. Перад тым удзельнікі свята рытуальна пагасілі іх аб снег, апусціўшы ўніз кнотам.

Яшчэ па традыцыі на Грамніцы варажаць пра надвор’е, прычым — у выглядзе гульні. У іх удзельнічае

дзве каманды: адна змагаецца на баку Зімы, другая — на баку Лета. Дык вось, на нашым свяце перамагла Зіма, да таго ж дзень быў халодны. Можна зрабіць выснову: не адступіць холад яшчэ доўга, і вясна будзе позняя. Вядома ж, не абышлося ў нас і без карагодаў з песнямі вакол вогнішча. Антураж свята прыгожа дапаўнялі нацыянальныя строі.

Дарэчы, у той жа дзень у Іркуцку былі яшчэ Грамніцы, якія праводзіў Алег Рудакоў і яго сябры з Маладзёжнага клуба “Крывічы” — на адкрыцці выставы “Беларуская хата” ў “Доме рамёстваў”. Так што Іркуцк цяпер увесь пад надзейнаю апекаю магутнага язычніцкага бога Перуна і ягонай жонкі Грамніцы-Грамаўніцы.

Наталля Багамаз,
Аляксей Кухта, г. Іркуцк

ПОСПЕХ

Брава, Анатоць!

Рыгор Арэшка

Малады бас з Вялікага тэатра Беларусі стаў лаўрэатам прэстыжнага міжнароднага конкурсу ў Барселоне

Добрая вестка для аматараў опернага мастацтва прыйшла з Іспаніі: саліст Вялікага тэатра бас Анатоць Сіўко ўдастоены II прэміі 52-га Міжнароднага конкурсу вакалістаў імя Франсіска Він’яса, які прайшоў у знакамітым Тэатры Лісеу ў Барселоне.

Нагадаем, гэты конкурс вакалістаў праходзіць у Барселоне з 1963 года, пра яго добра ведаюць у музычным свеце, і цяпер спецыялісты лічаць яго адным з самых прэстыжных музычных спаборніцтваў. Цяперашні, 52-ы па ліку, быў рэкордным па маштабах. Прыняць удзел у ім выказалі жаданне больш за 600 салістаў з больш чым 60 краін! Менавіта таму адборачныя праслухоўванні праходзілі ў розных гарадах свету: Парыж, Лондан, Мілан, Берлін, Мадрыд, Нью-Ёрк, Лос-Анджэлес, Пекін і Барселона. Потым тры асноўныя туры прымала Барселона: першыя два адбыліся ў кансерваторыі Лісеу, фінальны — у знакамітым Тэатры Лісеу. Канкурсанты выконвалі па шэсць оперных арыяў. Лаўрэатаў вызначала прадстаўнічае міжнароднае журы пад старшынствам арт-дырэктара Тэатра Лісеу, вядомага тэатральнага менеджэра Крысціны Шэпельман.

Прыхільнікі творчасці таленавітага спевака, пра якога пісала ўжо і газета “Голас Радзімы”, ведаюць: Анатоць Сіўко ў трупце Вялікага тэатра Беларусі працуе з 2013 года. У творчай біяграфіі маладога артыста шмат цікавых момантаў: удзел у праекце Salzburg Young Singers Project 2011, супрацоўніцтва з дырыжорам Уладзімірам Співаковым і Уладзімірам Юроўскім, выступленне з сольным канцэртам на Фэстывалі Валерыя Гергіева ў горадзе Мікелі (Фінляндыя, 2012). Былі выступленні Анатоля Сіўко на сусветна вядомых сценах: Concertgebouw (Амстэрдам), Berlin Concert House (Берлін), Muzikverein (Грац).

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Пісьмы сынам усіх народаў

Алесь Карлюкевіч

Сярод імпрэз, якія прайшлі на XXII Мінскай міжнароднай выставе-кірмашы, была і прэзентацыя кнігі казахскага вучонага і пісьменніка Немата Келімбетава “Пісьмы сыну”

Кніга Немата Келімбетава “Пісьмы сыну” пабачыла свет у Выдавецкім доме “Звязда”. Гэта не першы зварот беларускага выдавецтва і беларускіх перакладчыкаў да творчасці казахскага асветніка. Летась, напрыклад, у ВД “Звязда” выйшла аповесць Немата Келімбетава “Не хачу губляць надзею”.

Што ж вабіць перакладчыкаў у творчасці аўтара, які дагэтуль не быў вядомым у Беларусі? Аўтар — чалавек, які ў самым росквіце жыцця аказаўся

прыкутым да ложка. І некалькі дзесяцігоддзяў вёў змаганне з цяжкай хваробай. Але пры тым не адмаўляўся ад навуковай працы як гісторык літаратуры, культуролаг, філосаф. Нягледзячы ні на якія складанасці, пісаў навуковыя артыкулы і манаграфіі, стаў доктарам філалагічных навук. А яшчэ ён раскажаў людзям пра свой лёс, пра тое, як мяняўся яго светапогляд у час хваробы, лячэння. Паверце, аповесць “Не хачу губляць надзею” — унікальны твор, які па сваёй знакавайсці можа стаць поруч з шчырымі расповядамі пра ўласнае жыццё Мікалая Астроўскага, Уладзіслава Цітова альбо беларускага празаіка Эдуарда Ярашэвіча, які выявілі сябе сапраўднымі змагарамі за жыццё.

У кнізе “Пісьмы сыну” — дыялог бацькі з сынам, які паехаў на

вучобу ў далёкую краіну. Кожнае пісьмо — эмацыйнае, узніслае і разам з тым стрыманае эсэ пра лёсавызначальныя рэчы, што фарміруюць, загартоўваюць характар чалавека, уплываюць на яго ўчынкі і паводзіны.

Пра вартасці кнігі, пра самога Немата Келімбетава гаварылі на прэзентацыі казахская пісьменніца Райхан Мажэнкызы, загадчыца аддзела міжнародных сувязяў Інстытута літаратуры і мастацтва Акадэміі навук Казахстана беларуска Святлана Ананьева, дырэктар маскоўскага выдавецтва “Художественная литература” Георгій Прахін. Паэт і празаік Алесь Бадак, які працаваў над перакладам першай з выдадзеных у ВД “Звязда” кніг Н. Келімбетава, раскажаў пра стылістыку вучонага і пісьменніка, пра ягоныя багатыя веды пра нацыянальную і сусветную мастацкую



Госці з Казахстана (справа С. Ананьева) перадаюць кнігі ў дар Беларусі

культуру, фальклор казахаў і суседніх з імі народаў. Азербайджанскі паэт Чынгіз Алі аглу прачытаў верш, прысвечаны Н. Келімбетава. Дарэчы, гэты твор перакладзены на беларускую мову Таццянай Сівец. Ёсць у ім і такія радкі: “Схіляю голаў прад табою./ Твой кожны дзень — палёту роўны./ Ты, нескарона вязень болю./ Скарыў

бяскрайніх стэпаў роўнядзь./ Нібы пчала да кветкі-лёсу./ Ты адляцеў у боскі вырай./ Ты казаў, што смак палёту/ Магчыма зведаць і бяскрылым”.

Напрыканцы прэзентацыі Райхан Мажэнкызы падаравала Нацыянальнай бібліятэцы збор кніг Немата Келімбетава, выдадзеных на розных мовах народаў свету.